

ARTES

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - MARÇ / ABRIL 2000 - Núm. 44

ARESTA 44
MARÇ - ABRIL 2000

2
TEMA DE PORTADA
GRUP ESPELEOLÒGIC LLEIDATÀ: ELS ORÍGENS (I)

6
SEAM (SECCIÓ D'ESCALADA I ALTA MUNTANYA)
EL CORREDOR EST DEL MONT-ROIG
Guillem Ullastre i Jordi Marmolejo

7
VIDA DEL CENTRE
UN SOPAR IMPOSSIBLE (DE PERDRE'S)

APUNTS I COMUNICACIONS
Equip Aresta

11
VIATGE
CORSICA 1998
Dolors Llordés

14
ARTICLE
ELS LLUÇOS DE PONENT
Quim Abadia i Mesalles

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé, Guillem Ullastre i Juli Vallory. DISSENY GRÀFIC: Josep Herrándiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@lleida.net. INTERNET: <http://www.lleida.net/clients/cel>. IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números 2.200 ptes. Preu del número 400 ptes. Impres en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE PORTADA: Ojo Guareña (Burgos), setembre 1968. Arxiu GELL. COL-LABOREN:

EN AQUESTS ÚLTIMS MESOS UN TEMA JA ANTIC, PERÒ RECURRENT, ha rebrotat en l'actualitat muntanyenca. La localització de les despulles d'en Mallory, per part d'una expedició organitzada amb aquesta finalitat, sembla que no ha aclarit si ell va ser el primer home que va trepitjar el cim de l'Everest. Segons el documental emès per TV3, i realitzat per la mateixa expedició, ni els alpinistes participants en la troballa s'hi posen d'acord. Uns opinen que amb les dades a les mans no hi ha proves que demostrin el fet. Altres diuen que ateses les condicions en què es trobaven Irvine i Mallory, la sabuda forta determinació d'aquest últim i alguns dels indicis trobats, donen lloc a creure que Mallory assolí el cim i va veure la mort en baixar. Una qüestió en la qual sí que es posen tots d'acord és en el valor de l'extraordinària gesta realitzada pels dos alpinistes. Assolir els 8.600 m d'alçada (punt on van ser albirats per última vegada), amb els mitjans materials i tècnics d'aquells moments, fou una veritable proesa, producte quasi únicament de la voluntat i capacitat de sacrifici d'aquells homes (hem de tenir en compte que Hillary va culminar l'Everest l'any 1953, 29 anys després d'aquell intent).

Aquesta discussió porta a moltes reflexions. Una d'elles és el risc que comporta afrontar determinades aventures. Mallory devia creure fermament que conquerir el cim de l'Everest li era possible. La realitat d'aquesta convicció no la sabem, però sí que sabem que no va poder tornar per explicar-ho.

Ara que ja som al bon temps i es reprendran majoritàriament tota classe d'activitats a la natura, amb més o menys risc o exposició, cadascun de nosaltres hem de valorar quina és la nostra preparació, física, tècnica, psicològica o de qualsevol altra mena, per dur a bon fi les nostres petites aventures personals. Per ajudar-nos a millorar les nostres capacitats, hi ha cursos d'iniciació o perfeccionament que organitzen les distintes associacions excursionistes del nostre país. Cal pensar-hi.

Com va dir Hillary, arran de la qüestió Mallory: "A mi no em preoupa que Mallory fos el primer en pujar al cim de l'Everest. L'important per a mi és que jo vaig tornar per contar-ho". Però aquesta afirmació, força eloqüent i raonable, no ha de treure cap valor a les figures d'Irvine i Mallory, ja que, al cap i a la fi, és l'esperit romàntic i aventurer d'homes com aquells el que, tot i l'alt cost, marca el camí a seguir i fa possibles avenços posteriors en qualsevol camp d'acció. Una cosa no treu l'altra.

Grup Espeleològic Lleidatà: els orígens (I)

Divuit de febrer de 2000. Ens trobem a la saleta de reunions del Centre, tot aprofitant que és divendres, dia de reunió del GELL, per celebrar una taula rodona col·loqui sobre l'abans, el després i l'ara de l'espeleologia a la nostra entitat.

L'equip **Aresta** havia invitat tot un seguit de persones lligades a la secció, a més d'altres que encara són actives. A la taula hi havia, d'esquerra a dreta, el Josep Lluís Gàzquez, la Montse-Lluïsa Terés, la Montse Sarrate, l'Enric Bach, la Pilar Andreu, l'Àngel Bach i el Josep M. Molgó "soci". De l'equip **Aresta**, la Núria Solé, el Juli Vallory i el Carles Sàez. També la Mercè Ciutat, l'Antoni Satorra, la Regina Hernández, el Josep Farré, l'Elena Berga, el Lluís Pérez, Lupi, la Carme Casals i el company de Binèfar, tots i totes del GELL actual, i altres que s'hi van afegir posteriorment.

L'ambient era d'allò més bo, anècdotes, activitats, setmanes santes, primeres... tot això i més en dues hores d'anima conversa de la qual en reproduïm una part en aquest número de l'**Aresta**.

El començament

Mercè: Quan i com vau començar... com vau entrar... quina era la vostra idea en aquell moment?

Àngel: Al 66 vaig entrar jo, aquí al centre, perquè recordo una primera excursió que vam anar a l'Aneto. Va ser la primera excursió que vaig fer.

Mercè: No està malament!

Àngel: Una col·lectiva amb el Centre Excursionista. I acte seguit, ja vam començar amb el tema de l'espeleo pel nostre compte.

La primera cova

Carlos: Quina és la primera cova que vau fer?

Enric: La de tots, els Muricecs, la típica... Però aquesta molt abans de ser del Centre Excursionista...

Àngel: És que nosaltres érem afeccionats i no érem del Centre. I quan vèiem la gent del Centre ens la miràvem d'una manera...

Voltàvem, però amb 14 o 15 anys...

Enric: Ens vam adonar que nosaltres pel nostre compte no podíem fer activitat forta, vull dir per exemple fer coves i,

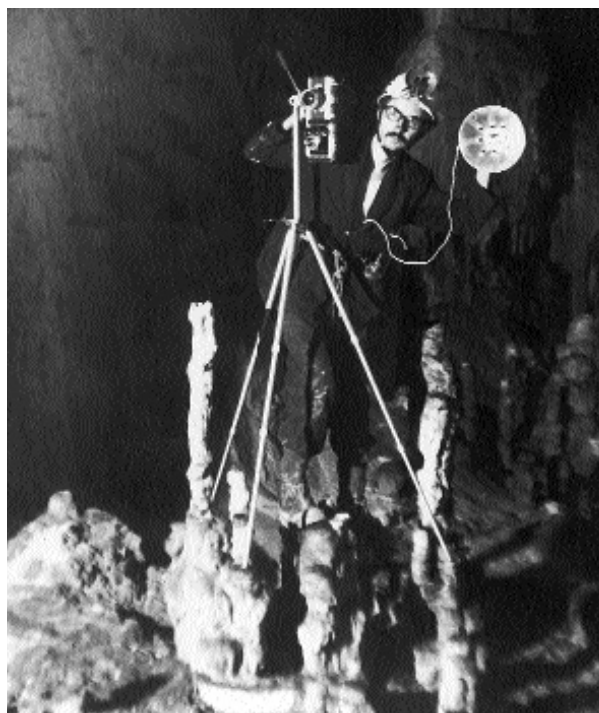

Foto: Arxiu GELL

El flaix Fèlix.

no dic ja en un sentit professional, però fer coves "xules" i sobretot avencs... No teníem material, perquè heu de saber que, quan vam començar a anar a la muntanya, el sac de dormir no sabíem què era. Fins i tot anàvem amb un sac de patates...

Àngel: Sacs de patates potser no, però una manta de la Renfe, sí. Encara recordo com et tapaves amb allò, i també amb un plàstic... Tot menys dormir. Hi havia gent que es tapava amb un impermeable i tot. El Serrando, que també l'heu conegut, anava amb un impermeable llarg fins als peus, i quan arribava la nit, s'embolicava com els gossos.

Pilar: Portava un "soplete", i s'escalfava...

Lluïsa: I a algú li va fer sa mare. Al Tito Corrià li va fer sa mare... I li va posar plàstic a dins... però no el va utilitzar mai.

Núria: Quina va ser la primera cova que vau fer com a Centre?

Enric: Bé, potser ara és difícil de pensar. Al Centre es trobava material d'espeleo, que no n'hi havia gaire. Nosaltres vam començar a comprar-lo amb diners nostres, del grup d'espeleo. Vam comprar electrons, cordes de pita, perquè s'anava amb cordes de pita, de cànem. I després, per poder començar a fer més espeleo ens vam posar en contacte amb

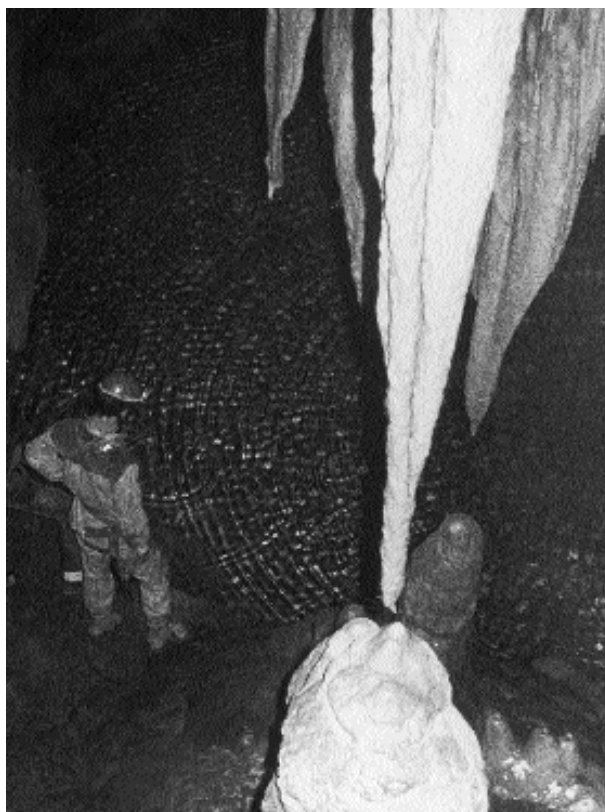

Foto: Axiu GELL

Graller Gran del Corralot (Montsec d'Ares, 1969).

grups de fora, amb un grup d'espeleologia d'Igualada, el SIRE, potser estic ficant-me més cap aquí... I llavors, amb el material d'aquest grup i amb el nostre, podíem fer, per exemple, un Montserrat Ubach.

Josep Lluís: El Montserrat Ubach amb escala era una epopeia.

Àngel: Doncs allò era facilíssim i els Pouetons també. Era més difícil el Graller...

Pilar: Tota la canal d'Osca ...

Josep Lluís: I tot el material per fer el Graller... Recordo que al 73 el vam fer amb escala i... recordo també haver estat 24 hores per fer-lo Uns "mogollons"..., uns petates militars... Devia ser el llegat vostre,... carregats d'escales... i amunt i avall.

El Graller

Àngel: Una vegada vam fer el Graller amb electró. Portàvem només una corda que no arribava al fons. Ho recordo perquè jo els assegurava, i quan estaven quasi a baix, es deslligaven, baixaven aquells quatre o cinc metres per l'escala i ...

Soci: Déu n'hi do!

Àngel: ...i també em va tocar baixar la corda cap a baix, i al moment de pujar, per assegurar-me una miqueteta, saps

què havia de fer?... passava de tant en tant un mosquetó a l'escala i anava pujant com si pugés una via d'escalada, i recordo que el segon que venia era el Pepito, ma cosí, i llavors..., jo encara no havia arribat a dalt que ell havia de sortir de baix..., per no perdre la corda de pujar...

Pilar: Pujar dos amb un electró...

Àngel: Aquell dia no sé què va passar, vam portar lo just d'electró i corda..., o vam agafar una corda que estava tallada, o jo què sé què va passar...

Pilar: Jo considero que aquestes eren més difícils... perquè et pegaves unes pallisses de caminar...

Enric: La quantitat de material era molt elevada. Trenta o quaranta quilos, eren molts quilos...

Josep Lluís: El Graller Gran en aquell temps era èpic...

Pilar: Des de l'estació d'Àger, puja cap a dalt...

Josep Lluís: Sortíem a les nou de la nit i passàvem tota la nit caminant, després fèiem el forat...

Àngel: I a l'endemà, a les tres de la tarda n'hi havia que ja tornàvem a estar a Lleida.

Pilar: Per anar a buscar les núvies...

Àngel: Per anar a buscar les núvies, sí senyor. Si hi hagués l'António t'ho corroboraria... Baixàvem la canal d'Osca que ens tocaven els peus al cul. I venia el Tomàs emprenyat com una mona, perquè no volia baixar a Lleida, i nosaltres sí. Tot enfadat perquè el fèiem baixar a aquella hora, de pressa per la canal...

Mercè: Vosaltres, a qui vau trobar aquí, fent espeleo?

Àngel: Hi havia el Fermín Arqué, el Charles... aquell... com es deia?... que era farmacèutic..., que vivia al carrer Cavallers, el Carlos. Aquells nois van ser els iniciadors, gairebé es pot dir que ens vam trobar ficats allí, una miqueteta a l'all. Però bé, molt poca cosa havien fet...

Núria: Que éreu molta colla?

Enric: Érem sempre un grup de 5 o 6.

Mercè: Sí, perquè... vosaltres dos... primer, després el Tomàs, el Charles...

El Tomàs va ser posterior. També el Lluís Sarrate.

Pilar: Després va venir l'Isidoro, el Cuadrat...

Enric: Dins del grup vam començar a fer curssets, i van sortir les pubilles conegudes, que sou vosaltres. Us en recordeu? Tinc fotografies... En tinc una que hi surts tu, amb una gorra amb un pom-pom...

Pilar: A nosaltres ens vau engrescar... Nosaltres anàvem amb l'António d'excursió i ens vau engrescar a fer-nos del Centre, perquè no teníeu noies.

Àngel: L'Antònio era el patriarca. Anava sempre amb un ramat.

Pilar: Ens vam trobar pel Montsec. Ells eren tot nois... I nosaltres, la Pepita Largo, la Mari Alba Sànchez... anàvem amb l'Antònio Castellví. Amb ell totes les noies. Set o vuit, almenys. Aleshores els altres ens van dir: si us agraden les coves us podríeu fer del Centre Excursionista...

Pilar: Anàvem per coves...

Montse: Anàvem per lliure!

Carlos: Així que es podria dir, que en aquells temps, només s'havien fet les típiques coves de Terradets i prou...

Pilar: És que només fèiem allò...

Montse: L'Orelleta...

Josep Lluís: Allà on arribava el tren.

Pilar: El Forat de l'Or...

Carlos: I l'activitat més forta segurament va començar als anys 70...

Pilar: Al 68...

Enric: Nosaltres anàvem, abans de ser del Centre, a forats, a picar amb maceta i escarpes i ens hi passàvem dissabtes i diumenges...

Pilar: Va ser l'any que tu, Àngel, vas agafar el GELL. Aleshores hi havia l'Isaac. L'Isaac ens va ajudar molt i ens va comprar molt material.

Àngel: A canvi de fer la instal·lació elèctrica del local, eh?

Pilar: Llavors ens va comprar els electrons.

Josep Lluís: Et vols creure que totes les instal·lacions elèctriques d'aquell vell local les han fet la gent del grup d'espeleo? Perquè després, la renovació de la instal·lació elèctrica la va tornar a fer una altra gent del grup d'espeleo, també...

Àngel: Allí nosaltres hi passàvem les nits. Ens hi quedàvem moltes nits. I una nit, que fèiem la instal·lació, hi havia el Garreta que, encara que era d'escalada, com que també era electricista, ens ajudava. I li vam gastar una broma. Mentre estava treballant en una caixa empalmant, li vam penjar un paper de diari i li vam posar foc, i quan se'n va adonar anava ple de flames... i quan es va veure tot encès, va saltar de l'escala o del tamboret, no sé on estava... O sigui, que mira... ens ho passàvem de colló, allí, eh?

Pilar: Però el que interessa, que és el que estàvem dient, és que a partir del 68 es va començar a fer avencs i a fer activitats grans, perquè llavors van començar a fer-se els Grallers

Lluïsa: I es feia un curset...

Enric: I ens venia a examinar el grup de l'ERE, de Barcelona, que aleshores eren els oficials,

Mercè: Els oficials... els que donaven el títol.

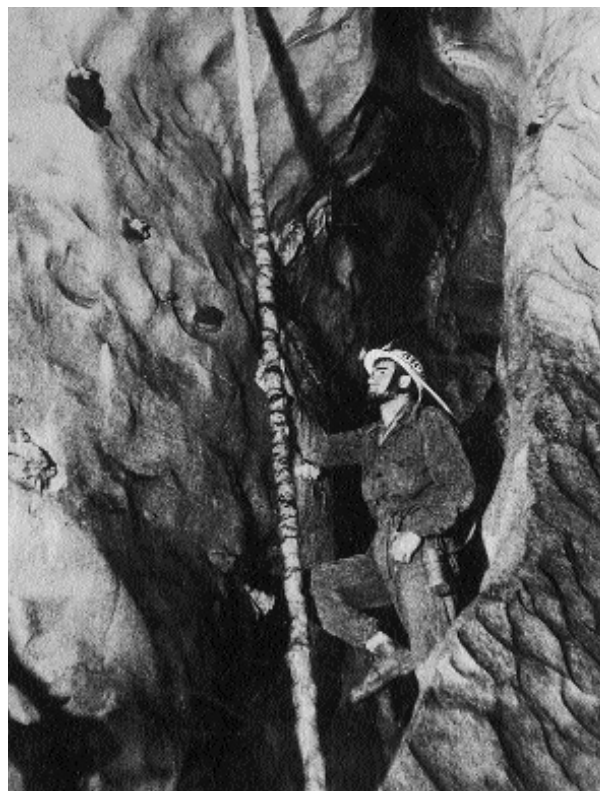

Foto: Arxiu GELL

Ojo Guareña (Burgos), setembre 1968.

Àngel: El Jordi Demier era el "jefe", llavors.

Enric: Anaven amb uns "monos" verds, una guapada... va ser massa...

Àngel: I venia també aquell barbut... el Pablo...

Ojo Guareña

Josep Lluís: Com va sortir allò del Ojo Guareña? És una de les activitats, diguem-ne, que trenquen totalment amb l'espeleo local...

Enric: L'ERE era una potència en el terreny de l'espeleologia a nivell nacional. Aleshores va demanar gent dels centres excursionistes, dels grups espeleològics de tot Espanya i en va agafar dos elements de cada grup. Del GELL hi van anar l'Àngel i el Lluís, i així van fer un camp de concentració allà, per fer Ojo Guareña. I s'hi van passar una setmana, o deu dies, o no sé pas quants. Uns s'apunten al grup de geologia, els altres a topografia, els altres a comprovar forats, a l'escalada dins d'espeleo. Una de les coses d'Ojo Guareña que va sortir als diaris i, fins i tot a la tele, fou allò de les pintures rupestres...

Pilar: Era un muntatge, ja estaven trobades, i van fer com si les haguessin trobat en aquell moment.

Àngel: El Lluís, que estava a l'equip de fotografia, va dir que era molta casualitat que entrés tot l'equip de fotografia a una sala i que s'ho trobés tot. Llavors van dir que s'havia de tancar. I a l'endemà la reixa ja estava ficada. És a dir, el dia del descobriment no hi havia reixa, però es veu que el ferrer ja l'havia fet. Quan hi vam anar nosaltres ens van deixar veure les pintures, però rere la reixa. És molt estrany això...

El flaix Fèlix

Josep Lluís: Llavors... a l'equip de fotografia hi anava el Fèlix Alabart...

Àngel: El Fèlix Alabart..., sí.

Josep Lluís: És el pare de la fotografia espeleològica del país.

Àngel: Un dia ens van donar lliure (ens van dir que havíem fet molta feina), i ens van deixar fer el que volguéssim, fins i tot podíem anar a Burgos... Ens en vam anar a la cova amb ell, amb el Fèlix, i vam fer un recorregut molt maco per dintre..., i tot fotogràfic...

Pilar: D'allí vas treure aquell flaix...

Àngel: Jo al·lucino amb aquell flaix. És que el Fèlix va ser un professional de la fotografia.

Pilar: Amb vint bombetes. I tu també en vas fer un de flaix, i tens fotos dels Grallers...

Àngel: I el disparaves i et carregaves vint bombetes.

Josep Lluís: El flaix Fèlix... Se n'han anat fent còpies fins que s'han acabat, fins que s'han extingit les bombetes...

Ara n'hi torna a haver, però amb una sola en tens prou per a tota la sala dels Grallers...

Àngel: Jo vaig fer un flaix amb una cassola que li vaig prendre a ma mare, d'aquelles de la cuina. M'anava perfecte, i també amb un far de cotxe que encara tinc. Conservo l'esquema amb tots els díodes i totes les resistències..., tot, tot, del famós flaix aquest...

Núria: També deu haver canviat molt, no, tot el tema de la fotografia?

Josep Lluís: No ho creguis. La fotografia espeleològica va tenir el seu auge quan existien les bombetes, va tenir la seva decadència quan van desaparèixer, i ara podem tornar a estar contents perquè tornem a trobar bombetes... Les hem de comprar a Irlanda. La mida és de bombeta clàssica, de casa, però és de flaix, i té un número guia, em sembla que és 130, vull dir que és el mateix que cinc o sis bombetes de flaix de...

Pilar: Vint, no, en ficaves, abans?

Àngel: Vint, vint, si no ho recordo malament...

Pilar: Portàvem una quantitat de bombetes...

Josep Lluís: Depèn de com facis els números... Ara, la veritat, per fer fotografies de grans dimensions s'utilitzen les mateixes tècniques que abans, el que passa és que tot és una mica més científic. Es porten les taules, estàs tres quarts d'hora per fer la foto, i després, quan arribes a casa dius: bé, hem de tornar-hi un altre dia per fer un altre cop la foto...

Àngel: Segons la distància havies de ficar més bombetes o menys. També hi havia una taula..., ja dic... m'ho va enviar tot ell. Era com a un fotògraf. No he conegut ningú com ell, eh? Era un personatge... A més anava amb americana i pantalons. Alguna cosa li havia passat el dia abans amb el "mono", perquè anava amb americana i pantalons per dins de la cova. Jo tinc fotos, d'ell fent fotos. Aquella famosa fotografia que hi ha... la vaig fer jo. Ell surt amb el trípod, amb les estalagmites i tot. I va amb una americana de carrer, que no era gaire elegant, perquè era un despenjat, però...

El primer Jumar / La tècnica

Josep Lluís: I la tècnica de verticals, com era, més o menys?

Àngel: Molt limitada, cop d'electró...

Pilar: Cop d'electró i res més, no teníem res més...

Enric: Ràpel i pujar...

Pilar: Vam aconseguir un Jumar. Vam comprar el primer Jumar que hi va haver, i el vam comprar al Puigmal, a Barcelona. Però només es feia anar per assegurar...

Josep Lluís: Un Jumar o un prússik?

Àngel: No, no. Un Jumar, Jumar. El vam demanar pensant-nos que eren les dues manetes. No sé si valien 1.200 o 1.800, i ens pensàvem que era el joc. Però ens en van enviar un, només. Vam trucar a Barcelona preguntant què passava, que només ens n'havien enviat un. És que el preu és només d'un, van dir. Caram!

Montse: En aquella època, 1.200 eren 1.200...

Enric: Doncs mira, ens vam quedar només amb un...

Àngel: I els diners no eren del Centre, eh?, sinó que ens ho havíem de rascar de la butxaca...

Enric: Abans es baixava, el típic, amb ràpel i pujar...

Lluís: No pas amb vuit!

Enric: No, no! Ni amb cadireta. De vegades amb res...

Àngel: Si es coneixia molt bé el pou o sabies més o menys la profunditat, es baixava en ràpel, i si estava una miqueteta xunga la cosa, es baixava amb l'electró, xino-xano...

El corredor est del Mont-roig

Recorregut i dificultat: 300 m, 50°.

Horari: 2 hores.

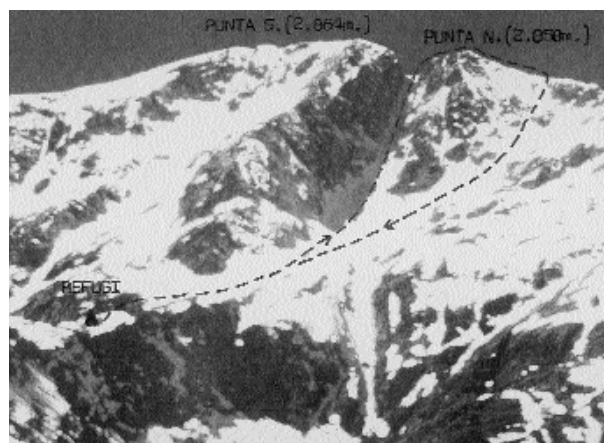
Material: piolet i grampons.

Època: de mig hivern fins a la primavera.

Aproximació: sortint de Tavascan, s'agafa una petita carretera que porta fins a les Bordes de Cuanca (1.400 m) on es deixa el cotxe. A partir d'aquí, seguint una pista, continuem a peu fins a arribar a la pleta Palomera (1.720 m) per trencar cap a l'esquerra i prendre un sender que ens durà fins al refugi del Mont-roig (2.280 m). Tot plegat es triga unes dues hores d'aproximació a peu o amb esquís. Des del refugi i amb poca estona més ens situem al peu del corredor.

Descens: un cop al coll, pugem fins a la punta nord (2.858 m) i seguim l'aresta fins que trobem el punt més accessible per emprendre el descens cap al refugi.

Dormir: al refugi-bivac del Mont-roig (2.280 m) de 18 places i situat a la vora de l'estany de la Gallina.

El corredor del Mont-roig.

Curiositats: des dels dos cims del Mont-roig es té una vista de primer ordre en totes les direccions i en especial cap al vessant francès, amb un desnivell sobtat molt espectacular.

Cartografia: Editorial Alpina "Mapa i guia excursionista de la Pica d'Estats i Mont-roig", Granollers, 1975

Guillem Ullastre i Jordi Marmolejo

Activitats realitzades

a) Repeticions:

- Cascada PONTE EL NEOPRENO (300 m, III/3) a Bielsa (Osca) el 6-2-99 per Òscar Olivé i Jordi Farrús. Via amb molt de fred.
- CORREDOR DE LES LLISES (800 m, III/3 –M3+) a la vall de Boí (Lleida) el febrer de 1999 per Òscar Molina, Xavier, Sergi i Jordi Marmolejo.
- Via FREDI-PICAZO (300 m, MD sup –A2) al Pilar del Sobrarbe de la Peña Montañesa (Osca) el 29 i 30-5-99 per Germán Cano i Guillem Ullastre. Ascensió sostinguda i amb molt ambient.
- Via ULA (280 m, 6b) al Verdon (França) el juny de 1999 per Jordi Masià, Àngel Arrabalí i Jaume Clua, i el juliol de 1999 per Julián Tolosa, Maria i J. A. López "Cosín". La gran clàssica de la zona, atlètica i vertical.

b) Vies noves:

- TORRENT DE SAÛNC (170 m, II/4) a Saünc (Osca). Primera ascensió el 13/2/99 per Manel de la Matta i Jordi Marmolejo.
- Via SAVINATRES (150 m, V+) a la paret de Portaclusa de Corçà (Lleida). Primera ascensió el 15-5-99 per Guillem Ullastre i German Cano. La primera via de la paret.

Un sopar impossible (de perdre's)

El 12 de gener passat Sebastián Alvaro presentà a la sala d'actes de l'Estudi General de Lleida l'audiovisual, realitzat per l'equip de "Al filo de lo imposible", que explica el tema de les expedicions als tres pols de la Terra (el pol nord, el pol sud i el pol vertical, que és l'Everest). En aquesta presentació estava ben acompanyat i guarnit pel company Juanjo Garra, que ara està integrat a l'equip del "Filo", i Joan Terré, regidor de Joventut de l'Ajuntament de Lleida. No crec que aquí faci falta presentar Sebastián Alvaro i l'equip de "Al filo", i el que ha suposat d'important per aixecar a un gran nivell el món de l'alpinisme, l'aventura, l'exploració i la narrativa sobre el tema, del nostre país.

D'aquesta aventura cal esmentar el protagonisme del lleidatà Francisco Gan que ha estat una de les poques persones del món que ha pogut assolir la fita objecte de l'audiovisual. No obstant el seu interès, aquí no comentarem els enrenous i continguts d'aquesta difícil i complexa aventura ja que, sens dubte, el millor és veure la cinta quan en tingueu l'ocasió.

Després de la projecció uns quants privilegiats vam tenir l'oportunitat de compartir la taula de sopar, de la llar del Juanjo i l'Assumpta, amb Sebastián Alvaro. I el privilegi va ser triple, tant per compartir la companyia dels amfitrions, com per les exquisideses gastronòmiques que hi havia sobre les estovalles. L'Òscar, el germà del Juanjo, el Jesús Almarza i el Josep Maria Castellví, com a convidats de competència i prestigi, la Mercè Ciutat, la nostra presidenta del CEL, la Dolors Llordés i jo mateix, amb l'excusa de representar l'equip de l'**Aresta**, ens ho vam passar la mar

Foto: Juanjo Garra

Sebastián Álvaro i acompanyants a casa del Juanjo Garra i l'Assumpta.

de bé amb una conversa que ho va tocar tot, de les que arreglen el món. Un petit extracte de la qual us exposem aquí.

Cómo empezó la historia de "Al filo" ?

En el año 81, en TVE, nos encargaron un documental, al que siguieron otros, pero allá por el año 84, dada la continuidad que empezaban a tener los documentales, éstos ya se emitieron como una serie y con nombre propio. En principio firmamos un contrato para realizar trece documentales pero finalmente sólo se financiaron nueve, dejando pendientes de hacer los cuatro últimos, que correspondían al Himalaya, por su más alto presupuesto. Como siempre el dinero...

Con qué criterios hacéis los documentales?

La filosofía que los inspira la basamos primeramente en la calidad documental, la imagen, la historia, y en transmitir las sensaciones de los protagonistas, cosa que con-

Banc Sabadell

sideramos también fundamental. Lo que no consideramos fundamental ni estrictamente necesario es el hecho de cumplir con el objetivo, impuesto como por obligación. Lo importante es la motivación, el ambiente, el conocimiento de otros lugares, otras geografías, otras culturas... El hecho de conseguir un objetivo tiene su importancia, pero una mínima racionalidad debe imponerse en estas actividades de cierto e importante riesgo. No puede anteponerse el objetivo al verdadero éxito, que consideramos es el documental y la narración de la historia.

El riesgo..., habéis padecido situaciones poco claras, de salida dudosa, digamos?

Aunque a veces crees que lo tienes todo controlado, pasan cosas. Hemos estado al borde algunas veces. Recuerdo en Marruecos, en el río Us, estábamos filmando en el cauce el descenso de nuestros kayaks, en un medio con un riesgo limitado, aparentemente, pero una importante riada repentina puso a todo el equipo en una situación muy peligrosa e impredecible, pero que afortunadamente se resolvió bien. También en el monte Cook estuvimos en mala situación, y esto que es una montaña relativamente baja. Pero la anécdota personal que más recuerdo y explico me sucedió en el Himalaya, cuando fui por primera vez. Caí en el interior de una grieta, calculo que unos 25 m. Afortunadamente conseguí salir y entonces pensé que lo dejaría todo. Ahora debo contar con más de 40 expediciones al Himalaya...

Quizás estas malas experiencias ayudan más a seguir que a abandonar...

Quizás sí, pero debe haber casos de todas clases. Ahora me viene a la memoria el asunto de Mesner. Cuando hizo su

ascensión en solitario al Everest, por su cara norte. Durante la ascensión se cayó en una grieta. Relata en sus escritos que allí, en el interior de la grieta, tuvo la convicción de que se habían acabado sus aventuras y su vida. Pero afortunadamente consiguió salir de ella por sus propios medios. Después tranquilamente, o quizás no, subió 1.500 m de desnivel en el mismo día, y en aquella altura! Finalmente hizo cumbre y regresó. Claro que cualquiera no es Mesner...

Ahora, después de haber conquistado los tres polos, podréis encarar historias más tranquilamente sin la presión de tener que hacer grandes conquistas...

También podríais ensanchar los horizontes hacia otras actividades. Me refiero a temas más alejados del clásico montañismo...

Sí efectivamente. Es natural que por nuestra formación y afición la montaña sea nuestro principal protagonista, pero tampoco hay que tener esta visión monotemática de "Al filo". Nosotros entendemos que la montaña es el medio natural donde se cuecen toda clase de actividades. Es el campo de juego donde hemos hecho de todo, evidentemente montañismo clásico, pero también parapente, esquí, escalada, barrancos, kayak, espeleo... Ahora estamos planteando documentales, en los que el argumento tenga una cierta relevancia. El argumento basado en hechos históricos, que sean los verdaderos hilos conductores y motivadores del documental. Estamos preparando ahora, y espero que lo consigamos, un documental sobre el intento de ascensión, en 1909, al Chogolisa del duque de los Abruzzos (le faltaron 100 m para hacer cumbre). El interés en dar a entender lo que significa la figura del duque que, en su tiempo y con los medios disponibles entonces, elevó y extendió con su valentía las aspi-

**AIRE,
LLOGUER
I VENDA
DE MATERIAL SUBAQUÀTIC**

Tels. 973 22 02 51- 973 24 96 71 - 973 23 61 27
C/ Daunois, 21 (Secà de Sant Pere)
25005 LLEIDA

raciones del hombre hacia la conquista de las más altas cimas de la Tierra. Hoy también su ruta de los “Abruzzos” en el K2 es una referencia histórica del himalayanismo.

La otra aventura que estamos preparando es la travesía de la Antártida. No es que sea una novedad el hacerla, pero sí que lo es en la forma que la estamos planeando. Haremos la travesía por la ruta más larga, de unos 4.200 km, y a pie. Me refiero sin la asistencia de trineos tirados por perros. Sólo hombres. Esta travesía representa unos preparativos técnicos y logísticos muy especiales y complicados. La gran distancia a recorrer, el corto espacio de tiempo meteorológicamente aceptable, la dificultad, o casi imposibilidad, de un rescate, el peso a transportar..., todo son elementos que hacen muy complicada esta aventura. Fernando Larramendi está concibiendo una vela que haga posible, aprovechando los fuertes vientos allí existentes, recorrer velozmente grandes distancias en un solo día y que sean capaces de arrastrar los trineos y los hombres. Paralelamente a ésta habrá otra aventura en el mar, ya que el apoyo a la expedición será llevado a cabo con un barco velero. Estamos también organizando este barco velero que, a parte de descargar en origen la expedición y recogerla en destino, deberá realizar la travesía marítima de aquel océano complicado y difícil. Este barco llevará el nombre de Sarmiento de Gamboa, un gran navegante español, cuya historia inspira bastante el modo de plantear la aventura: sólo el hombre y su capacidad.

Con estos proyectos y vuestra ya larga trayectoria de más de veinte años ¿cómo ves el futuro del programa?
No lo sé. Pero lo que sí sé es que cuando no tengamos nada nuevo que ofrecer lo dejaremos. Aunque lo que sí

creo es que el programa acabará desapareciendo por factores biológicos. Vaya, por la edad del equipo. Hay que tener en cuenta que ya no somos jóvenes y que para llevar a cabo estas expediciones hay que disfrutar de una forma física completa y, aunque la edad da madurez y experiencia, el físico no perdona. Las exigencias físicas acabarán imponiéndose a los deseos. Entre los 30 y los 40 se tiene madurez, experiencia y un físico aceptable. A partir de aquí..., y nosotros ya casi todos estamos en ello.

Cuáles son las experiencias más exigentes que habéis tenido?

Sin duda alcanzar los polos y entre ellos el polo Norte por las dificultades propias de un terreno que no existe. Estás sobre el agua helada y debajo no hay más que más agua. Hay que tener en cuenta dos factores. Uno es el progresivo desgaste físico que supone el prolongado tiempo y esfuerzo de la travesía. El otro es el aspecto psicológico. Cuando vas a subir a un 8.000, el esfuerzo físico es importante pero ves la meta ahí delante. Sabes que un día concreto harás cumbre, aunque sea mediante un gran esfuerzo final. Pero el alcanzar un polo supone días y días de esfuerzo continuado sin ver la meta. Sabes que no la verás hasta el último día. Y cuando la ves, tampoco lo sabes, pues el lugar no difiere en absoluto del resto del paisaje. Sólo el último paso es la meta.

Hay que tener una mente excepcional. Sólo Curro Gan ha logrado los tres polos. Tamayo, que es un gran alpinista y escalador, con varios ochomiles a sus pies, después de llegar al polo Sur, destrozado y calzando dos botas del mismo pie, por un error de suministros, me

**Mobles
l'Ebenista**

**Mobiliari i complements per a la llar.
Projectes d'interiorisme.
Moblem pisos, cases, xalets...
Mobles a mida, dissenys propis.**

Sant Antoni, 1 · Tel. 973 73 00 61 · 25124 Rosselló (Lleida)

pidió, mejor dicho, me exigió que no le pidiese ir, ni en broma, al polo Norte, bajo la amenaza de retirarme su palabra...

Para vuestras expediciones necesitáis incorporar nuevos miembros a los equipos, ¿cómo lo solucionáis para encontrar gente competente?

Lo que no encontramos son especialistas profesionales, cámaras, productores, guionistas... etc. Montañeros para ampliar el equipo tampoco nos son muy necesarios pues nosotros ya somos un grupo compacto y hecho bastante a medida, a lo largo de los años. Además contamos con la colaboración del ejército, con el grupo de montaña de Jaca que son una gente muy preparada. Pero el personal, que podríamos llamar de producción, escasea porque para rodar a un escalador hay que estar allí y esto es casi tan duro como escalar. No duran mucho, se queman pronto.

Entonces es difícil enrolarse "Al filo"?

Según cómo y para qué. Hace un año y medio dos jóvenes de 20 años en una conferencia me propusieron enrolarse. Me lo tomé a broma, pero un día les llamé y ya lle-

van dos expediciones al Himalaya. Naturalmente, tienen que coincidir la necesidad y la capacidad.

Qué presupuesto tenéis para la serie?

El presupuesto es de unos 7 millones por capítulo. De promedio, claro. Creo que hoy movemos el alpinismo español con una inversión anual de 250 millones. La federación subvenciona 3 millones al año, para actividades, me pregunto qué pasará cuando el programa no esté.

Realmente encuentro que es un presupuesto bajo, teniendo en cuenta la calidad del programa y sobre todo en relación a lo que se dice que cuestan los culebrones...

Pero, por cierto, hay otros programas de TV así por ahí?

Hay que tener en cuenta que vendemos el programa a otras televisiones, también a National Geographic, China... y esto supone una fuente de financiación adicional. Con respecto a si hay otros programas, no. Somos el único en el mundo, no sé de otro. Lo más parecido puede ser National Geographic, pero tienen una temática más amplia...

El Silenci...

Equip Aresta

Apunts i comunicacions

• Donacions a la biblioteca

• El company Jesús Martínez Calvo ha fet donació d'un exemplar del llibre *Torre-serona, recull històric*, del qual és autor, editat per l'Ajuntament de Torre-serona.

• El company Jordi Gàzquez (Tato) ha fet donació d'un exemplar de *The mountain of Greece*, de l'autor George Sfikas, editat per Efstathiadis Group.

Gràcies a tots dos i a prendre'n exemple.

• Informacions

• l'Ajuntament de Lleida i el Centre Excursionista han signat un nou conveni de col·laboració per als 4 anys vinents, conveni fet i entès com a continuïtat de l'anterior. Mitjançant aquest conveni l'Ajuntament de Lleida subvencionarà activitats del Centre obertes i ofertes a la ciutat.

• El company Juanjo Garra va sortir en expedició a l'Everest el passat 15 de març. Esperem el seu retorn al voltant del 21 de juny, tot desitjant-li força sort. Seguidament, junt amb l'equip de "Al filo de lo imposible", emprendre una altra expedició per assolir el cim de l'Anapurna.

• Nota a l'**Aresta** de la família de Salvador Sans Farré: Volem agrair al Centre Excursionista de Lleida el record que ha tingut per a ell, en el seu últim adéu. Pensem que tal com diu la cançó, que tantes vegades cantàveu tots junts al comiat de les excursions:

"No és un adéu per sempre, sinó un adéu per un instant". Confiam, doncs, retrobar-nos a la gran vall per compartir per sempre la imatge de tots els cims.

Amb tot el nostre agraïment,

Família de Salvador Sans Farré

Corsica 1998

Ben carregats els cotxes i molt il·lusionats, el dia 1 d'agost del 98 sortíem de Lleida per fer els 700 km que ens separaven del vaixell que ens havia de portar a Còrsega, l'illa recoberta d'un mantell vegetal anomenat màquia i centre d'un dels nostres somnis estiuencs.

El Danielle Casanova, aquest era el nom del vaixell, ens esperava a Marsella i nosaltres, impacients, esperàvem que es fes l'hora per pujar-hi menjant síndria, xerrant i rient tant com ens passava per la boca. Un cop dalt del vaixell, tot van ser corredisses per trobar un bon lloc. Els nostres adolescents van aprofitar-ho per esbandir-se i buscar-se la vida pel seu compte. Havíem de passar-hi tota la nit i els llocs privilegiats aviat es van acabar. Els més afortunats van dormir en sofàs, uns altres en butaques i encara uns altres a terra.

Al cap de dotze hores, arribàvem a Bastia, un dels ports marítims de Còrsega. Quan la gran boca del vaixell va escopir els nostres cotxes, vam començar el recorregut per la península del nord de l'illa (uns 90 km aproximadament) a una mitjana de 20 km/h. Això va fer que ens semblés grandiosa. Vam esmorzar a Erbalunga, un poblet portuari amb una torre de defensa ben maca, i vam continuar el recorregut que, de lluny, semblava una serp. Un cop donat el tomb, i amb alguna cara esgroguissada, vam fer cap un altre cop a Bastia. Allà vam agafar la carretera que, com una aresta de peix, travessa el país de nord a sud.

Després de 130 km llarguíssims, amb pluja i boira inclosa, vam arribar al nostre lloc d'acampada, Porticcio, molt a prop d'Ajaccio, on romandríem la resta de les vacances. Adquisició de parcel·les, muntatge de tendes, sopars i programació de l'endemà. D'això últim se'n cuidava cada dia el Rosendo que era el nostre cap d'expedició.

El primer dia vam fer platja combinada amb escalada, a les Sanguinaires. I així n'hi va haver per a tots els gustos, cosa que vàrem repetir un altre dia.

L'endemà va ser cultural. El matí, el vam destinar a visitar el centre de la prehistòria corsa, Filitosa, lloc de dòlmens, de menhirs i d'estàtues antropomorfes de grans dimensions. També vam veure una olivera

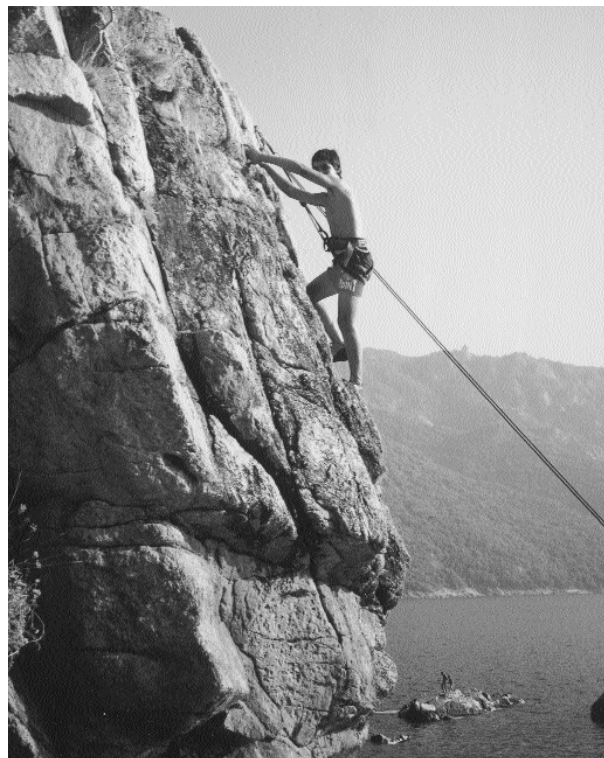

Foto: Carles Sáez.

L'Eduard escalant a Porto.

mil·lenària que ens va protegir una estona del sol calent. A la tarda vam continuar cap als alineaments de Palaggiu i a la zona megalítica de Cauria, uns quants amb bicicleta i uns altres amb cotxe. Tant l'una com l'altra són zones molt curioses perquè els menhirs, a més a més de ser tots diferents, estan ben alineats, formant ravals o llocs circulars a manera de places. Vam veure també el dolmen de Fontanaccia, que és el més gran i el que millor es conserva dels dòlmens corsos. De tornada cap al càmping, vam parar a sopar a Sartene, la més corsa de les ciutats corses i bressol de lluites i resistències polítiques.

El proper dia, el Rosendo, el Guiver i el Jonàs van marxar a la tarda amb el cotxe cap al coll de Vergio, perquè l'endemà volien fer un tros del GR-20, des d'aquest coll fins a Haut Asco (uns 10 km de recorregut i bastant desnivell, segons ens van explicar). Els altres vam anar, també amb cotxe, fins a Haut Asco per retrobar-nos tots i fer la pujada al més gegant de l'illa, el Monte Cintu, de 2.706 m, i que és un aixecament del plegament alpi.

Foto: Carles Sáez

Rosendo al barranc de Richiusa.

Després d'una nit moguda (els gendarmes ens van tallar el son mentre fèiem bivac i vam haver d'anar a un càmping de pagament), vam començar l'ascensió cap a les set del matí. El desnivell és de 1.507 m i hi vam invertir unes 9 hores entre pujar i baixar. Cal dir que a l'estiu no fan falta ni grampons ni piolet. El paisatge és impressionant i no s'assembla gaire al Pirineu, és més abrupte i això el fa diferent i també molt bonic. Vam fer cim, i després d'una baixada matadora (com totes) i que alguns van aprofitar per banyar-se al riu Tighietter, ens esperava un bon sopar a Sagone. El trajecte fins al càmping, que ja havíem fet a la vigília, és fantàstic, ja que la carretera travessa gran quantitat de fagedes, de boscos de pins laricis i de castanyers, amb una olor que de bon gust t'hi quedaries.

El proper dia vam anar al barranc de Richiusa, molt a prop del poble de Bocognano. L'aproximació a peu és, més o menys, d'una hora. Va ser fantàstic! Paisatges escanyats, ràpels per cascades (una d'elles de 10 m d'alçada i sense escapadòria), pedres blanques i lliscoses que fan de tobogans per passar d'una gorja a una altra, aigües fredes i verdes (el color verd de l'aigua és

una de les característiques d'aquest barranc), poca llum i molt fred. Malgrat tot, fantàstic!

A mitges vacances, la Pepa, dipositària de tots els bitllets de tornada, ens va dir alarmada que els havia perdut. A tots ens va semblar una bona notícia, però quan al cap d'unes hores van aparèixer, els nostres somnis es van esfumar. Definitivament, no ens quedàvem a Còrsega.

L'endemà vam anar a les Calanques, situades entre la ciutat de Porto i el Capo Rosso, a l'oest de l'illa. És un lloc que l'erosió de l'aigua i el vent han fet apassionant. Didals de pedra, agulles de granit i petrificacions fantàstiques, surten de les aigües com si fossin monstres marins. Allà la imaginació es dispara i tan aviat hi pots veure gladiadors lluitant als amfiteatres romans, com déus tranquils fent la migdiada. La UNESCO l'ha classificat com a Patrimoni Mundial de la Humanitat. Els més atrevits (Rosendo, Guiver i Edu) van fer, en bicicleta, uns cinc quilòmetres de pujada forta, i de calor encara més forta, fins al punt més alt de les Calanques. Els altres ens vàrem conformar a fer fotografies des del cotxe ja que, pràcticament, no hi ha lloc per aparcar. Després vam anar a la platja de Porto, on alternàvem el bany amb l'escalada. A Còrsega, enfilarse per les parets i banyar-se a la platja són dues coses que es poden fer conjuntament perquè hi ha una gran quantitat de *boulders* tocant les aigües del mar. Cap al tard i de tornada al càmping, la posta de sol donava a les Calanques un color rogenc, com si s'haguessin incendiat els minerals. Aquest color i el Monte Cintu a l'horitzó van fer que aquell lloc es quedi permanentment al meu cap. Dos dies de platja van servir per frenar una mica l'activitat.

El penúltim dia era destinat a Bonifacio, ciutat situada al sud de l'illa. Vam sortir de bon matí per fer una parada a Bavella, que més o menys venia de pas, i que és un lloc privilegiat per als escaladors. La veritat és que tota l'illa ofereix mil possibilitats per escalar, però Bavella, a més a més, és encisador. És un jardí d'agulles i torres altes de pedra granítica. Em va recordar una mica Montserrat. Una vegada fets els tastets de l'escalada, vam continuar el viatge cap a Bonifacio, i encara vam tenir temps de mullarnos en una platja prop de Porto-Vecchio. Ben refrescats, vam continuar la ruta. Malgrat que els quilòmetres

començaven a pesar, quan hi vam arribar ningú no es va recordar del cansament, perquè la ciutat és realment bella, bellíssima. Diuen que és una de les ciutats més curioses d'Europa. Posada damunt d'uns penya-segats erosionats, de roca calcària i que sobresurten del mar, fa que els estrats, amb ratlles horitzontals blanques i grises, i il·luminats per la nit, li donin uns efectes espectaculars. La vila té dues façanes a mar, una de les quals és un port pintoresc de més de 1.500 m de llargada. Bonifacio ha resistit victoriosament el pas dels segles i ha preservat esplèndidament els seus monuments. És la ciutat de Còrsega més rica en monuments antics. Allà vam rebentar la visa amb "souvenirs", ja que el lloc és turístic per excel·lència; i després d'un sopar no gaire bo (això acostuma a passar en llocs de molta gent), ens vam fer forts per resistir els 115 km que ens separaven del càmping i que molt bé es podrien traduir en 3 o 4 hores de viatge, tal com va ser. Però haver-nos passejat per Bonifacio, s'ho valia.

L'últim dia vam visitar Ajaccio i a la tarda vam començar a empaquetar. L'endemà, a les vuit del matí, el vaixell d'Ajaccio engolia per la gran boca els nostres cotxes, i nosaltres, amb una mica de tristesa, començàvem el retorn cap a casa. Abans d'arribar a Marsella, però, vam organitzar el nostre petit festival de Woodstock a coberta del vaixell: guitarres (el Mayor i el Sàez en portaven), trossos de cançons (no hi va haver manera de cantar-ne cap de sencera), whiskies, cubates,... droga, sexe i rock and roll... van ser suficients per quedar-nos amb un bon gust de la nostra estada a Còrsega, Corsica, tal com l'anomenaren els llatins.

Tots els que hi érem.

Breu història de Còrsega

Després de continuats atacs sarraïns, el 1132 els genovesos es feren els amos de l'illa. El 1297 va ser concedida a Jaume II de Catalunya i Aragó per compensar el retorn de Sicília als Anjou, però aquest mai no va poder suplantir els genovesos, i hi formà un grup filocatalà que col·laborà a la conquesta de Sardenya. El 1434, i després de diferents intents per part dels reis de Catalunya i Aragó d'apropiar-se l'illa, el rei Alfons IV, en caure presoner a Ponça, va renunciar els seus drets damunt de Còrsega. El 1729 els corsos s'aixecaren contra Gènova, però finalment Napoleó I va vèncer. Durant la II Guerra Mundial, Còrsega fou ocupada pels italians i pels alemanys, però el 1943 va ser alliberada per les forces franceses, i passà des de llavors a ser un departament de l'Estat francès.

Dolors Llordés

Unipreus

...Amics de l'esport
...Amics de l'aventura

Els lluços de Ponent

Camuflat entre la verdosa vegetació, l'ull fred del depredador guaita una nova víctima. Sap que no té gaires possibilitats d'emparar les seves preses. Ha de tenir una mortífera certesa. L'espera es fa llarga.

*Els dies de joc amb els meus germans van acabar fa anys quan va començar una rabiosa rivalitat territorial entre nosaltres... La mare era una gran femella i va posar vora mig milió d'ous a frèc de la superfície entre les fulles d'una planta aquàtica que ens gronxava tendrament. Una misteriosa davallada del nivell de l'aigua va provocar que gairebé tots els meus futurs germans quedessin exposats als raigs solars. Únicament vam sobreviure els més forts. El meu primer alè va ser força intens, va permetre que emplenés per primer cop la meua bufeta natatòria i comencés a gaudir de l'immens plaer de nedar entre dues aigües. Quina gana que tenia després de fer curses. Aviat vam començar a robar les postes d'ous d'altres peixos, sobretot ens agradaven les del gardí (*Scardinius erythrophthalmus*), que veia impotent com saquejàvem la seva futura descendència. Algun cop també ens tocava menjar capgrossos i puces d'aigua. Quin fàstic! Però a mesura que m'he anat fent gran els meus germans són una seriosa competència per a la meua dieta. Per evitar les freqüents i violentes disputes del grup he de decidir-me per una ineludible vida "de llop solitari". O bé hauria de dir: de lluç solitari (*Esox lucius*).*

En el verd-blau de les aigües de la Noguera Ribagorçana una incauta ombra s'acosta lentament sense saber que la seva sort penja d'un fil. La línia lateral del depredador es tensa per captar els moviments al seu voltant i la seva vista s'aguditza. Un cop d'aleta cabdal i la dosi alimentària diària es veurà satisfeta. *Maleït sigui! He fallat! Una altra d'aquestes presumptuoses introduïdes estrangeres per què americanes* (*Micropterus salmoides*) o *Black-Bass* com els diuen allà. *No és que no m'agradi, el seu sabor és força bo, però són una espècie esportiva difícil d'atrapar que es mofa dels del país, a més d'una ferotge amenaça que fa estralls en les postes de les meves espècies alimentàries preferides. Malgrat que jo sigui també introduït des de l'altra banda del Pirineu, sóc europeu. Un altre dia menjant grills d'aigua... No ho suportaré. He de fer un pensament.* La majestuosa figura del lluç jove desperta la mirada respectuosa de la resta de fauna de l'embassament de Santa Anna (la Noguera Lleida). Tots els pobladors de les seves aigües saben que és un príncep capritxós capaç d'engolir preses de fins la meitat del seu pes sense immutar-se. Arribat l'hivern comença a escassejar el menjar. Desitja sort als seus germans i s'acomia dels paratges submergits de la partida del Romeral, pertanyents a l'abandonat poble de Boix als peus del qual s'han desenvolupat els dos pri-

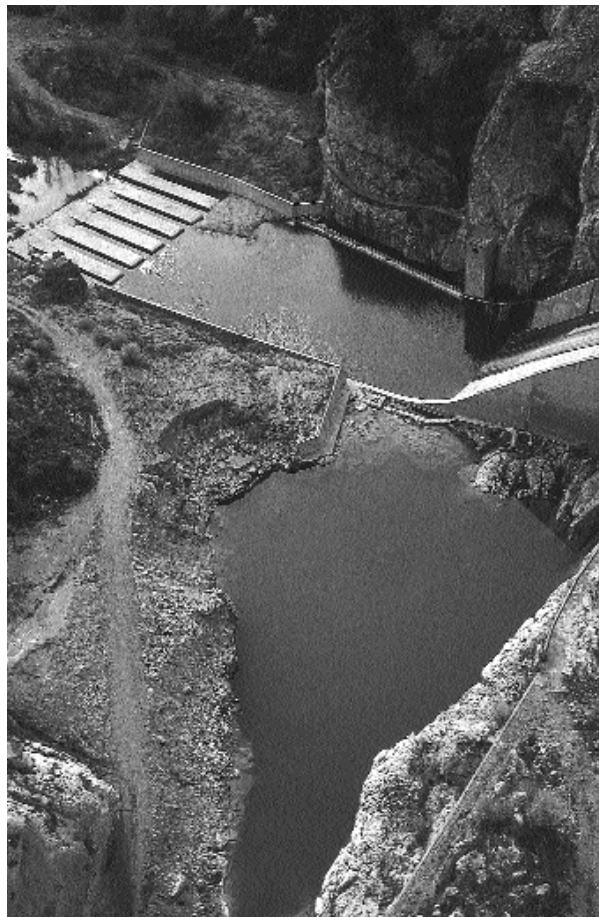

Foto: Quim Abadía i Mesalles

Vista des de dalt de la presa de Canyelles.

mers anys de la seva joventut. El camí és feixuc. Trobar un territori de caça que tingui aliment abundant i poca competència és cosa de lluços més experimentats i ell encara és un cadell. A mesura que remunta el curs fluvial, troba al peu d'un barranc un lloc ple de capgrossos, on decideix servir-se un petit banquet mentre els gripaus salten desesperats fora de l'aigua per salvar la pell. Això no és el que ell s'esperava. Seguint el mateix barranc decideix buscar una mica més profundament. La foscor l'envolta i una termoclina li causa un tremolí. Continua fins trobar un curiós objecte. *Una pedra circular amb un forat al mig. Què deu amagar el seu interior? Fang! M'estic enyorant, aquí no hi faig res!* Decebut de la seva immersió profunda retorna a la vora de la superfície passant per una de les finestres de l'antic Molí de Boix. Els seus vestigis, a uns vint metres de fondària al peu del barranc del mateix nom, encara resten en bon estat i la seva pedra encara sembla disposada a moldre, com ho feia antigament per als veïns del poble abandonat. La cerca continua. Únicament alguna diminuta madrilla (*Chondrostoma toxostoma*) és capaç de saciar la

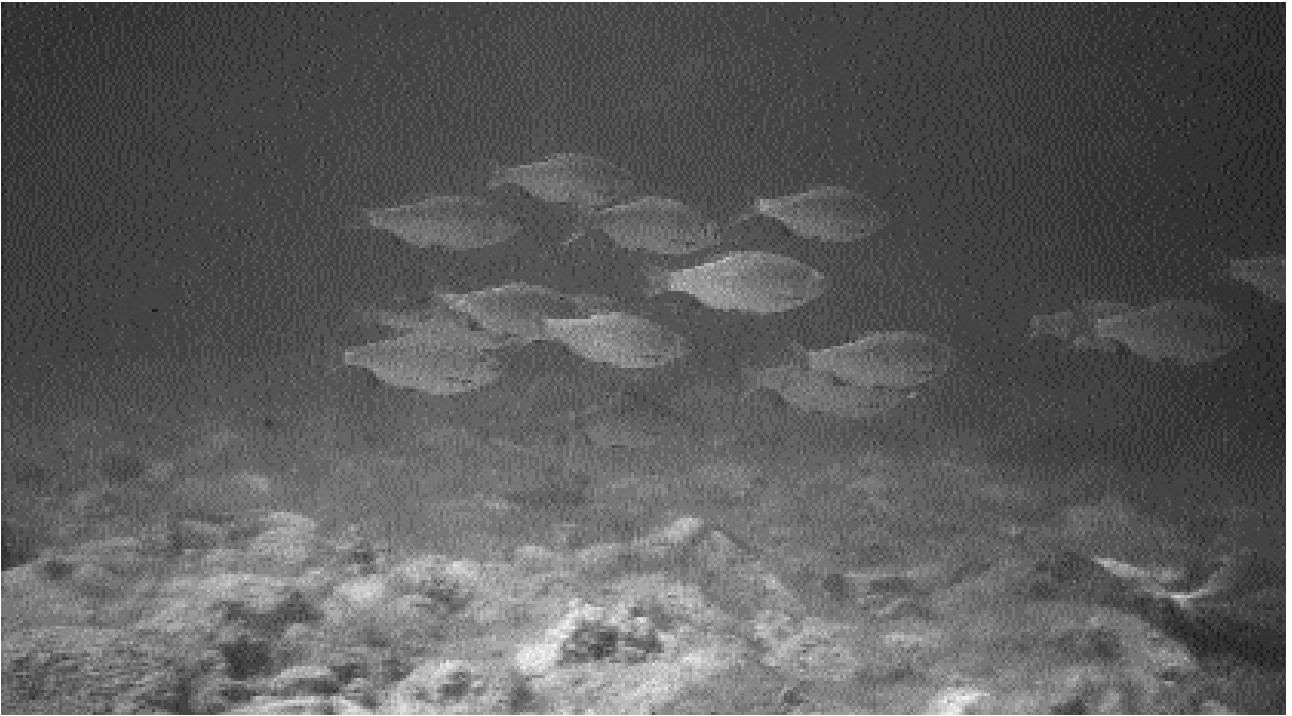

Foto: Quim Abadía i Mesalles

Banc de ciprínids nedant en grup.

inesgotable gana del jove lluç. Els dos marges de riu tendeixen a ajuntar-se i la gana es va fent palesa en el seu estómac. *Navegar tot un dia sencer és una cosa que no he sentit mai de cap lluç. Probablement sóc pioner en una nova modalitat: l'excursionisme. La gana m'està fent desvariejar; serà millor que miri de menjar alguna cosa, però en un congost no hi ha gaire vegetació, així que hauré d'aprofitar les arrels d'aquella cavitat per practicar la guaita d'una nova víctima...* Entre les arrels d'una antiga savina es comença a moure nerviosament una figura allargassada al descobrir que se li apropa el més temut dels depredadors del riu. El lluç —fora del seu territori— s'endú un ensurt terrible al descobrir l'ocupant de l'amagatall.

—Ospa! I tu qui ets? —pregunta espantat el lluç al seu nou encontre.

—No em facis res, si us plau, sóc una percalluç (*Lucioperca lucioperca*) que no estic dins del teu règim alimentari.

—Tranquil·litza't! No tinc ganes de saciar-me de tu. El teu aspecte em fa esgarripança. D'on ets? No t'havia vist mai.

—Sóc aragonesa. Sóc de la Llitera. V an introduir els de la nostra espècie, procedent del centre d'Europa, ja fa anys pr op del poble de V alldellou. Des d'aleshor es ens hem anat escampant per tot l'embassament. Visc normalment en la riba dreta del riu que és molt rocosa. Hi abunden les arrels on viuen força perques petites, el meu aliment preferit. Però aquella zona no té tanta vegetació per poder-t'hi amagar. Ara me'n torno cap allà... A... adéu!

—Adéu! Espero que no acabeu amenaçant la nostra dieta alimentària...

La guaita requereix paciència però els resultats no es fan esperar.

Un incaut peix sol (*Lepomis gibbosus*), lluny de les seves originàries terres americanes, és devorat sense miraments. A finals de primavera arriba l'època de posta del peix sol i aquest defensa els seus futurs fills violentament, però quan el fred és viu es mostra més confiat. La vida sota les aigües és molt dura. Mai et pots confiar, ni tan sols quan ets a dalt de tot de la cadena alimentària. *La panxa ja és fora de perill, però aquí no m'hi puc quedar. He de buscar un lloc millor. Sembla que les parrots del congost comencen a obrir-se. Com enyorava la llum del sol! La vegetació de la ribera comença a fer-se més atapeïda i més verda. Que bonic és això! Comencen a veure's peixos pertot arreu, quins àpats m'esperen...*

Algú amagat entre la densa vegetació observa ferotgement l'arribada del foraster. Una silueta enorme s'hi abalança veloçment però a escassos centímetres s'atura. El jove lluç resta immòbil. Tem el pitjor, s'acaba d'adonar que ha envaït el territori d'un vell lluç de riu de gairebé un metre. Sap que té poques probabilitats de sobreviure i que serà destrossat per haver vulnerat el territori de tan poderós adversari. Les seves hores estan comptades.

—On et creus que vas, jovenet? —amenaça el vell lluç.

—Vaig... Vaig de pas... Busco un lloc per viure.

—No has escollit bon lloc. Estàs en el meu territori, però et deixaré quedar un temps. Encara no havia vist cap jove tan irracional i atrevit, capaç d'abandonar la seva llar i arribar tan lluny. Aquest és l'antic camp de maniobres militars del poble de Tragó de Noguera. No pateixis, les canonades ja es van acabar fa uns anys, ara ens visiten els habitants i descendents que a les primeries dels anys seixanta van haver de fer-se el farcell al veure que l'aigua de l'embassament cobria les seves terres. Per Sant Jordi

s'apleguen en la capella romànica de Santa Maria del Castell. La zona s'ha recuperat molt positivament. A l'altra banda de la riba, en una bauma, hi ha un important jaciment arqueològic del neolític. Aquest indret tan bonic està en el punt de mira de molts lluços que volen establir -s'hi, per això passo molt temps lluitant per defensar-lo.

—Ja sóc prou fort i t'ajudaré.

—No em facis riure. T'hauré d'ensenyar moltes coses... Ànima de càntir! Quan siguis un adult hauràs de cessar la teva pròpia zona. Passaven molt temps plegats. El vell lluç li explicava tots els secrets sobre les tècniques de lluita, sopars de duro sobre com atrapava petites aus aquàtiques que nedaven plàcidament i mil històries més. El jove sempre l'escoltava atentament. Uns matolls d'espigues d'aigua als peus de les restes de l'antic cenobi de Vallverd va ser la seva llar durant els següents tres anys. Mai va tenir consciència que el seu refugi es trobava prop dels vestigis d'un monestir, del qual avui sols en resta la capçalera i tres absis de l'església de Santa Maria. Una església romànica que va escoltar els precs de les diferents comunitats cristianes que l'ocuparen al llarg dels segles. Les devotes aigües de la Noguera Ribagorçana es van aturar als seus peus el dia que la presa de Santa Anna va evitar el seu lliure fluir. *Que estrany em sento! Estic fora de mi! Qui deu ser aquella monada de lluç? Caram, quina femella!*

—Hola guapa! Véns molt per aquí?

—Solament si hi ha alguna cosa que valgui la pena.

—La pena la tinc jo al cor des del moment que t'he vist. Vine amb mi si no vols fer-me un desgraciat...

—Accepto de bon grat, però què m'ofereixes?

—T'ofereixo un llit de molsa i tot l'amor del món.

A finals del mes de març la propera vinguda de la primavera ja es fa sentir. Atrafegat, s'apropa a la vora del riu on prepara el seu niu d'amor. Al cap d'un temps hi arriba la preciosa femella. Ho troba tan aollidor que comença a pondre milers d'ous que ell fecunda immediatament. Els peixos de la zona no parlen de res més. El castigador i fred lluç no els fa cap cas. Després de quatre setmanes d'amor la femella marxa sense pràcticament dir adéu i el cor del lluç està fet bocins. Però el cor no és l'únic òrgan ressentit. Un mes d'amor li ha produït una gana desmesurada. Fixa la seva mirada en una deliciosa brillantor i es disposa a atacar. S'hi llança sense miraments, però una forta empenta l'ha impedit cruspí-se la seva presa.

—Què fas vell lluç? T'has tornat boig? —increpa al seu mestre.

—La femella t'ha trastocat. Has estat a punt de morir amb l'ham d'un pescador clavat a la gola. En aquesta època vénen força perquè saben com estem d'afamats.

—Moltes gràcies! Mai podré agrair -te tot el que has fet per mi. Aviat seré una amenaça per a tu. Menjo més del que aquesta zona ens pot proporcionar als dos. Continuaré el meu camí al nord...

—Tu mateix, ara ja estàs preparat per voltar per l'embassament i defensar-te dels altres lluços que et puguin atacar. Adéu!

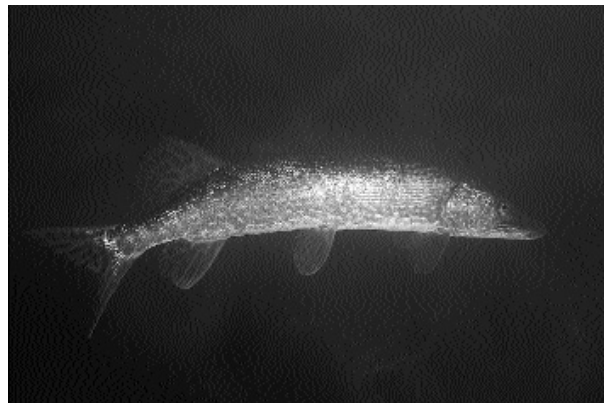

Foto: Quim Abadía i Mesalles

El lluç arquejant el seu cos per demostrar el seu poder.

—Adéu amic!

La imponent natació del lluç entre les restes submergides de Tragó de Noguera el porta fins la cua de l'embassament. Un corrent suau i atractiu desperta la instintiva curiositat de l'esòcid. Enmig del riu troba un barb (*Barbus barbus*) que el mira atemorit. Coneixent que no li queda cap escapadòria s'aplana a terra esperant l'implacable atac.

—Aixeca't! Avui podràs viure. Passes tant temps remenant per terra que el teu sabor deixa un fort regust a fang. Però m'hauràs de contar on va a parar aquest riu.

—Noble lluç, el riu acaba en una gran parera i prop d'aquí, en un autèntic paradís d'aigües tranquil·les, però el corrent és fort en alguns passos i no sé si podràs arribar-hi.

El repte ha començat. La lluita aferrissada contra el corrent en alguns trams del riu és compartida per algunes truites (*Salmo trutta*) que se sorprenen de trobar el lluç tan amunt. Esgotat, arriba a un revolt on pot descansar. Contempla impressionat la paret de la presa de Canyelles i emprèn l'últim tram del recorregut. L'esforç ha pagat la pena. Les transparents aigües són un autèntic paradís on naden lliurement un banc de ciprinids i unes femelles xiuxiuegen entre elles al veure'l arribar. De sobte, una forta sacsejada se l'endú cap al fons. Està entre les dents d'un enorme lluç. Aquest cop sí que ha begut oli, però quan ja tot sembla perdut recorda les tècniques de lluita que li va ensenyar el seu amic i aconsegueix alliberar-se. La seva agilitat li permet derrotar el seu contrincant amb repetides maniobres d'atac i retrocés.

Tranquil·litat i bons aliments, així és la vida d'un lluç de set anys que ha aconseguit consolidar el seu territori. Aquí tinc tot el que puc desitjar. Únicament sóc molestat de tant en tant per uns éssers que se submergeixen en aquestes aigües carregats d'estris i envoltats de tubs que fan mil bombolles, però resulta força agradable sentir el llampegueig dels seus llums mentre m'exhibeixo amb la més afavoridora de les meves postures. El camí ha estat llarg, ple d'aventures i noves coneixences però per a mi s'ha acabat. Probablement us l'explicarà algú ben aviat...

Quim Abadía i Mesalles